

J. 32200

Cosmina-Maria Berindei

**SFÂRȘITUL LUMII
ȘI
DESTINUL POSTUM AL SUFLETELOR
în imaginarul culturii tradiționale românești**

BCU Cluj-Napoca

FILOL 2017 00511

EDITURA MEGA | Cluj-Napoca | 2015

CUPRINS

Cuvânt înainte	9

INTRODUCERE

0. Delimitări teoretico-metodologice și conceptuale.....	13
0.1. Eschatologie, imaginar, imaginar eschatologic	13
0.2. Sursele de cercetare	21
0.3. Metodologia de cercetare	31

CAPITOLUL I

1. Gândirea eschatologică în culturile lumii.....	37
1.1. Timpul ciclic și timpul vectorial.....	37
1.2. Prima viziune eschatologică în istoria ideilor religioase.....	39
1.3. Sfârșitul lumii și miturile diluviene.....	45
1.4. Eschatologia iudaică și creștină.....	48
1.4.1. Mitul combativ și rolul lui Mesia.....	48
1.4.2. Eschatologia profețiilor iudaice	50
1.4.3. Viziunile apocaliptice în literatura iudaică și în cea creștină	57
1.4.4. Morfologia apocalipselor iudaice și a celor creștine.....	62
1.4.5. <i>Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul</i> – un text alegoric despre sfârșitul lumii.....	74
1.4.6. Texte apocaliptice apocrife	82
1.4.6.1. <i>Testamentul lui Avraam</i>	82
1.4.6.2. <i>Apocalipsa lui Pavel</i>	86
1.4.6.3. <i>A doua apocalipsă a lui Ioan</i>	89
1.4.7. Eschatologia individuală în creștinism	92

1.4.8. Morfologia celeilalte lumi în spațiul creștin	95
1.4.9. Sectele creștine și apocalipsul.....	107
1.5. Eschatologia islamului	109
1.6. <i>Cartea egipteană a morților</i> – un ghid spre Lumea de Dincolo.....	115
1.7. Un model eschatologic transcendent.....	119
1.8. Eschatologia individuală în religia celților.....	123
1.9. O cosmogonie eschatologică.....	124
1.10. Aspecte eschatologice în cultul strămoșilor	126
1.11. Elemente eschatologice în sistemele mitico-religioase ale Greciei Antice: orfism, pitagoreism și filosofia lui Platon	127

CAPITOLUL II

2. Sfârșitul lumii în imaginarul culturii tradiționale românești	131
2.1. Semnele sfârșitului lumii.....	133
2.2. Scenarii apocaliptice.....	148
2.3. Colindele despre sfârșitul lumii.....	158
2.4. Apocalipsul ca temă iconografică în spațiul românesc.....	164
2.5. Lumea după sfârșit	171
2.6. Așteptând sfârșitul	175
2.6.1. Mișcarea milenaristă într-o comunitate din Secuime, în 1949.....	175
2.6.2. Figura Salvatorului – un model exemplar.....	177

CAPITOLUL III

3. Destinul postum al sufletelor conform imaginarului culturii tradiționale românești.....	181
3.1. Pregătirea sufletului pentru moarte și imaginarul întâlnirii cu Moartea.....	182
3.2. Moartea dreptului și moartea păcătosului. Aspecte de stigmatizare socială.....	204
3.3. Semne care prevestesc moartea.....	212

3.4. Acte rituale de sporire a securității defunctului în	
Lumea de Dincolo.....	214
3.4.1. Lumânarea de ieșire a sufletului	215
3.4.2. Pregătirea trupului celui mort pentru înmormântare.....	223
3.4.3. Pregătirea sufletului pentru călătoria spre	
Lumea de Dincolo	231
3.4.4. Vămile văzduhului și puntea raiului	248
3.4.5. Pomana mortului și rolul ei eschatologic.....	267
3.4.6. Sufletul între lumea viilor și cea a morților:	
discuție despre strigoi.....	276
3.5. Judecata particulară și Judecata de Apoi	284
3.6. Geografia Lumii de Dincolo în cultura tradițională	
românească.....	303
CONCLUZII	339
Lista ilustrațiilor	353
The End of the World and the Afterlife Destiny of the Souls	
in the Romanian Traditional Culture Imaginary (Abstract)	355
List of illustrations	367
Table of Contents	369
BIBLIOGRAFIE.....	373
INDICE TEMATIC ORIENTATIV	403